

ΖΕΝΑ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΑ

Ο ΜΕΡΛΟΥΣ

ΤΟΥ ΜΑΡΣΕΛ ΠΑΝΙΟΛ

(Ο Μαρσέλ Πανιόλ είναι ένας από τους διασημότερους Γάλλους θεατρικούς συγγραφείς της εποχής μας. Η κωμωδίες του: «Τοπάζ», «Μάριος» και «Φανή», που παίχθηκαν και στάς Αθήνας, τον έκαναν πασίγνωστο σ' όλον τον κόσμο. Το παρακάτω διήγημα, πραγματικό άριστο έργο, φανερώσει ότι ως διηγηματογράφος ο Πανιόλ δεν είναι καθόλου κατώτερος από το θεατρικόν συγγραφέα).

Κάθε μέρα, την ώρα της μελέτης στο λύκειο, πέντε μ' έφτα το βράδυ δηλαδή, μπορούσε να δη κανείς καμμιά πενηνταριά «έσωτερικούς», όλους όμοιους μέσα στις μαύρες μπλουζες τους να διαβάζουν τα μαθήματά τους της επομένης.

Μά, εκείνο το βράδυ, ήταν παραμονή Χριστουγέννων. Από τις τέσσερες, οι περισσότεροι από τους «έσωτερικούς» είχαν φύγει για να πάνε κι αυτοί να γιορτάσουν στα σπίτια τους και μέσα στο άναγνωστήριο θρικότουσαν μαζεμένοι υπό την επίβλεψη του έπιμελητού, μόνο οι καθυστερημένοι: αυτοί των οποίων οι κηδεμόνες δεν είχαν πάει ακόμα να τους πάρουν, αυτοί που θα έφευγαν με τα βραδυνά τραίνα κι αυτοί που δεν θα έφευγαν καθόλου.

Στά έντελως πισινά θρανία καθόντουσαν οι «μεγάλοι», που ήταν τόσο απείθαρχοι, ώστε συχνά τους είχαν πιάσει να κυπνίζουν στα διαλείμματα. Ανάμεσά τους, ο Γκαλουμπέρ, αρχηγός της ποδοσφαιρικής ομάδος του λυκείου και κόπανος σπουδαίος στα μαθήματα, ώρθωνε το πλατύ του στήθος. Πλάι του καθόταν ο Κατούς, λεπτός και ροδαλός, με τα μακρυνά του σγουρά μαλλιά, στην περιποίηση των οποίων αφιέρωνε κατά προτίμηση τις ώρες των μαθηματικών, χρησιμοποιώντας μια τσατσάρα κι ένα καθρεφτάκι της τσέπης. Πιο πέρα, ήταν ο Γκοντάρ που έσκόρπιζε σε καραμέλες τα χρήματα που ο τολμηρός πατέρας του κέρδιζε στα θάθη της Αφρικής... Κι ο Άγκασέν, κι ο Πικ κι ο Λεντρού και μερικοί άλλοι ακόμα που διακρινόντουσαν για την κομψότητα του ντυσίματός τους: όλοι αυτοί φορούσαν σακκάκια και περιφρονούσαν τη μαθητική στολή. Δεν θα δυσκολευόταν κανείς να τους πάρη για φοιτητές τις Κυριακές, όταν «διπλάρωναν» στον περίπατο τις ευαίσθητες μοδι-στρούλες.

Οι άλλοι, ως επί το πλείστον φορούσαν τη βαθυγάλαξη μαθητική στολή με τα χρυσά κουμπιά και τα χέρια τους κάτω απ' το θρανίο, θασάνιζαν τα πηλήκιά τους, των οποίων τον γυαλιστερό γείσο, ακολουθώντας τη μόδα, είχαν τσακίσει με φροντίδα, στη μέση.

Κανένας δεν μελετούσε. Οι διαγωνισμοί και τα μαθήματα φαινότουσαν τώρα πράγματα μακρυνά ξένα. Μέσα στ' όνειρο των παιδιών, που κυμάτιζε κάτω απ' το φως του γκαζιού, ξεχώριζε το χαριτωμένο προφίλ της εξαδέλφης, το αγαπημένο πρόσωπο της αδελφής και το πάντα καινούργιο χαμόγελο της μητέρας.

Μιά μυρωδιά από ωραία φαγητά, γλυκίσματα και κρασιά, διέστελλε τα ρουθούνια τους τα συνηθισμένα στην άνοστη μυρωδιά του άναγνωστηρίου... "Όχι, αυτή η μελέτη δεν ήτανε μιά συνηθισμένη μελέτη... Ούτε γέλια άκουγότουσαν, ούτε σιγομουρμουρίσματα... Κανείς δεν τολμούσε να σηκώση το κεφάλι του, γιατί, εκεί πάνω, στη σκοτεινή έδρα, καθόταν ο Μερλούς.

Ο Μερλούς ήταν ένας μονόφθαλμος και δασύτριχος κολοσσός, που είχε τον τίτλο του προμναστού. Πώς τον έλεγαν; Κανείς δεν τό ή-

ξερε... Τα παιδιά, άγνωστο για ποιό λόγο, τον είχαν βαφτίσει Μερλούς κι αυτό το παρατσούκλι του είχε μείνει.

Φορούσε πάντοτε μιά φαρδειά ρεντιγκότα, της οποίας ο μαύρο χρώμα κόντευε να γίνη πράσινο.

Κατά μήκος της κυρδέλλας της παληάς του ρεπούμπλικας φαινόταν ένας μαϊανδρος ζωγραφισμένος από τον ιδρώτα άπάνω στη σκόνη. "Όλο τον χειμώνα φορούσε ένα μάλλινο κασκόλ και, όταν το έβγαζε στο άναγνωστήριο για να το κρεμάση, τα παιδιά έβλεπαν στο λαιμό του τη μαύρη γραμμή που άφηνε το καουτσούκ κολλάρο του.

Ο Μερλούς επέβλεπε συνήθως τη μελέτη των μαθητών των μεγάλων τάξεων κι έξασκούσε σ' αυτούς μιά τυραννική αυταρχικότητα. "Όλοι έσπευδαν να εκτελέσουν με μιά σιωπηλή ταχύτητα τις διαταγές που μουρμούριζε μέσ' απ' αυτά τα γένηα του. Ο Μερλούς συνήθιζε να μιλάη με φωνή πολύ χαμηλή και χοντρή, μισοκλείνοντας το μοναδικό του μάτι που είχε μοχθηρία για δυό.

Σπανίως έτιμωρούσε. Μά το ψηλό του άνάστημα, το μουρμούρισμα του — που καμμιά φορά το διαδεχόταν έξαφνα φωνή δυνατή σαν μούγκρισμα κεραυνού — κ' η σαρδωνική φλόγα του ματιού του, τον έκαναν ένα άντικείμενο τρόμου γι' αυτούς που τον ήξεραν. "Όσο για τους άλλους, τους πολύ μικρούς μαθητές, αυτοί, όταν έβλεπαν στους διαδρόμους του λυκείου, την ψηλή του σιλουέττα, νόμιζαν πως έβλεπαν ένα τρομερό θρυκόλυκα.

Αυτό το βράδυ, όπως είπα, ο Μερλούς επέβλεπε τη μελέτη των καθυστερημένων. Με τα χέρια του στους κροτάφους του, διάβαζε ένα μυθιστόρημα. Δεν φαινόταν απ' αυτόν παρά τα άταχτα κι άγρια μαλλιά του, όμοια με φωληά κίσσας. Ανάμεσα πάλι απ' τα δυό τεράστια χέρια του, φαινόταν η δασύτριχη γενιάδα του, φριχτά μαύρη.

"Έξαφνα, η πόρτα άνοιξε και στο άνοιγμα της φάνηκε το βιολέ πρόσωπο του θυρωρού. Με φωνή βραχνή και σουρτή, μά που φάνηκε τώρα σε μερικούς από τους μαθητές, σαν μιά γοητευτική μουσική, φώναξε:

—"Όσοι θα φύγουν με το τραίνο των πέντε και δέκα να βγούν έξω.

Τα πιο πολλά βιβλία έκλεισαν άθόρυβα. Οι περισσότεροι από τους μαθητές σηκώθηκαν και, πατώντας στις μύτες των παπουτσιών τους διευθύνθηκαν προς την πόρτα. "Ένας-ένας την πέρασαν, και μόλις θρέθηκαν έξω στον ψυχρό διάδρομο, ξέσπασαν σε φωνές και γέλια. Ο τελευταίος έκλεισε την πόρτα πίσω του προσεχτικά, όπως την πόρτα τουωματιού ενός άρρώστου.

Ο Μερλούς, στο διάστημα αυτό, δεν είχε σαλέψει καθόλου από τη θέση του.

Πέντε λεπτά πέρασαν ακόμα. Η πόρτα άνοιξε πάλι και ο θυρωρός ξαναπαρουσιάστηκε και φώναξε:

—Λεσάτρ! Ντυρού! Μπαρμπέ! Ντυμουλέν!... "Έξω! Σας περιμένουν οι κηδεμόνες σας για να σας πάρουν...

Οι έκλεκτοι βγήκαν έξω με το στήθος φουσκωμένο από μιά συκρατημένη χαρά.

Σε λίγο, έπειτα από ένα τέταρτο της ώρας, η πόρτα ξανάνοιξε:

—"Όσοι θα φύγουν με το τραίνο των έξη, να βγούνε έξω! φώναξε ο θυρωρός.

"Όλοι σχεδόν σηκώθηκαν... και, μέσα στο άναγνωστήριο που μεγάλωσε ξαφνικά, δεν έμειναν πεικ παρά έξη μόνο.

"Ήσαν πέντε με μπλουζες μαύ-

Τη συνοδεύει πάντοτε ένας κύριος...

ρες... Μά τόσο μικροί, ώστε έπρεπε νά είνε, όπως τώρα, μόνοι εκεί μέσα, γιά ν' αντιληφθῆ κανείς τήν παρουσία τους... Ο έκτος, πού δέν ήταν ακόμα δώδεκα χρόνων, φορούσε πολιτικά καί είχε πένθος στό μανίκι.

Αυτό τό παιδί λεγόταν Βιλλεποντόν. Ήταν στήν έκτη τάξη κι' αυτόν τόν χρόνο στίς εξετάσεις θάπαιρνε χωρίς άλλο πολλά θραβεΐα. Ο πατέρας του λοχαγός του άποικιακού στρατού, είχε σκοτωθῆ τόν περασμένο χρόνο στό Μαρόκο. Η μητέρα του, πρό τριών μηνών, είχε ξαναπαντρευθῆ καί κατοπιν συμβουλῆς του καινούργιου συζύγου της, είχε θάλει «έσωτερικό» τόν γιού της στό λύκειο. Κατά τήν πρώτη τριμηνία, ἡ μητέρα του, πού κατοικοῦσε κοντά στό σχολείο, πήγε καί τόν εἶδε τρεῖς φορές. Στήν τελευταία της επίσκεψι του ὑποσχέθηκε πώς θά πήγαινε νά τόν πάρη γιά τίς διακοπές τῶν Χριστουγέννων. Γι' αυτό κι' ὁ Βιλλεποντόν είχε φορέσει, ἐκείνη τήν ἡμέρα, τὰ καινούργια του ρούχα. Τό μάλλινο πανταλόνι του τόν ἔτρωγε στίς γαμπίτσες του... Τό κολλάρο πού δέν τό είχε συνηθίσει ακόμα, τόν μισόπνιγε... Περίμενε, μέ μιὰ ἀνησυχία πού μεγάλωνε ὀλοένα, τήν ἐμφάνισι του θυρωροῦ πού θά τόν καλοῦσε νά βγῆ κι' αὐτός ἔξω...

Εἶχε μπροστά του ἕνα γεωγραφικό "Ατλαντα πού τόν εἶχε ἀνοίξει στήν τύχη.

Βήματα ἀκούστηκαν ἐκείνη τῆ στιγμή στόν διάδρομο. Ο Βιλλεποντόν, ἔτοιμος νά πεταχθῆ ἄπάνω, περίμενε ν' ἀνοίξη ἡ πόρτα καί νά παρουσιασθῆ ὁ θυρωρός. Μά τὰ βήματα ἀπομακρύνθηκαν... κι' ὁ Βιλλεποντόν, θασανισμένος ἀπό τήν ἀνησυχία περίμενε ακόμα, κάτω ἀπ' τό πένθιμο σφύριγμα του γκαζιού.

Μπροστά του καθόντουσαν δυό μικροί μαθηταί ἀπό τό μακρυνό Ἀνάμ τῆς Ἀσίας, μέ ἀτελείωτα ὀνόματα, γεμάτα παῦλες. Ο ἕνας ἀπ' αὐτούς, ἑφτά χρόνων, φορούσε μιὰ μεγάλη πελερίνα πράσινη, δεμένη στήν πλάτη του. Ήταν τόσο μικρός, ὥστε ἡ πελερίνα του τόν σκέπαζε σχεδόν ὀλόκληρο. Δέν φαινόταν ἀπ' αὐτό παρά τό κίτρινο κρανίο του, τὰ κολλημένα αὐτιά του, καί ὁ ἰσχνός του λαιμός πουλιού κακοθρεμμένου.

Διάβαζε προσεχτικά, ἕνα βιβλίο ἀριθμητικῆς καί χτυποῦσε τὰ δόντια του...

Κεῖ, κάτω, στό θάθος του ἀναγνωστηρίου, ὀλομόναχος, ἀνάμεσα στά ἀδειανά θρανία, κάθονταν ὁ μαῦρος Μακομπό, ὁ Σενεγαλέζος. Ήταν ἕνα παιδάκι δέκα χρόνων, μέ μάτια γλυκά καί ἔξυλνα... Μέ τῆ γλῶσσα κρεμασμένη ἔξω ἀπό τό στόμα, ἔγραφε...

Τέλος, στό πρῶτο θρανίο, ἀπέναντι στό μαῦρο πίνακα, καθόταν ὁ μικρός Περρέ...

Ο μικρός Περρέ ἦταν ἔξη χρόνων, πήγαινε στήν πρώτη τήν μεγάλη καί ἀπό τόν περασμένο Ὀκτώβριο τόν εἶχαν θάλει ἔσωτερικό...

Στήν ἀρχή, περνοῦσε ὄλον τόν καιρό του, κλαίγοντας στίς γωνίες. Ἐπειτα συνήθισε στή ζωῆ του Λυκείου. Ἡ δασκάλα του ἦταν καλή γι' αὐτόν καί οἱ κοσμήτορες του μιλοῦσαν γλυκά. Ἐτσι, ἄρχισε νά παίξει μέ κέφι στά διαλείμματα καί νά μελετᾷ μέ προσοχή τὰ μαθήματά του. Τὰ καταλάβαινε ἄλλωστε πολύ γρήγορα καί συζητοῦσε γιά ὅλα, σάν μέγανος...

Τίς ἄλλες, ἡ δασκάλα του εἶχε διαβάσει στήν τάξη ἕνα ποιηματάκι πού μιλοῦσε γιά μιὰ μητέρα, πού θυσιαζόταν γιά τό παιδί της. Στ' ἀλήθεια τό ποίημα αὐτό ξάφνιασε πολύ τόν μικρό Περρέ... Γιατί αὐτός ἤξερε καλά τί εἶνε μιὰ μητέρα. Εἶνε μιὰ γυναῖκα ὡμορφη σάν ζωγραφιά πού μυρίζει ὡμορφα καί πού πηγαίνει καί θλέπει μιὰ φορά τό παιδί της στό λύκειο... Τῆ συνοδεύει πάντοτε ἕνας κύριος κι' ὁ κύριος αὐτός δέν εἶνε ποτέ ὁ ἴδιος, μά εἶνε πάντα γερός καί εὐγενής.

Ο μικρός Περρέ τὰ συλλογίζονταν τώρα ὅλ' αὐτά, μέ τό πηγούνι του ἀκουμπισμένο στό θρανίο πού του ἔπεφτε πολύ ψηλό.

Πίσω του τέλος καθόταν ὁ Γκάρσια, ὁ Ἰσπανός, πού δέν εἶχε οὔτε πατέρα, οὔτε μητέρα.

Ἐξαφνα, ὁ Μερλούς σηκώθηκε. Ἀνωρθώθηκε σ' ὄλο του τό ὕψος. Ἀπλωσε τὰ μπράτσα του, τέντωσε τόν λαιμό του καί χασμουρήθηκε τρομαχτικά.

Ἐπειτα, ἔβαλε τὰ χέρια του στήν τσέπη του καί κατέθηκε ἀπό τήν ἔδρα, κάνοντας νά τρίξουν τὰ σανίδια.

Πλησίασε τόν Βιλλεποντόν, ὁ ὁποῖος ξετρελλαμένος, προσποιήθηκε πώς διαθάζει, καί στυλώθηκε μπροστά του.

Ἴόν κύτταξε μιὰ στιγμή κι' ἔπειτα τόν ρώτησε:

— Πῶς σέ λένε;

— Βιλλεποντόν, κύριε.

— Πού εἶνε οἱ γονεῖς σου;

— Ἐδῶ, κύριε. Κάθονται κοντά στό λύκειο... Θάρθουν νά μέ πάρουν, κύριε...

— Ἄ! ἔκανε ὁ Μερλούς. Τί δουλειά κάνει ὁ πατέρας σου;

— Πέθανε, κύριε... Θάρθῃ νά μέ πάρῃ ὁ πατριός μου...

— Ἄ! ξανάκανε ὁ Μερλούς, κι' ἔπειτα ἀπομακρύνθηκε.

Πλησίασε τώρα τόν Μακόμπυ καί τόν κύτταξε ἐπὶ πολλή ὄρα...

— Ἐσὺ δέν θά πᾶς στό σπίτι σου; τόν ρώτησε τέλος.

— Εἶνε πολύ μακριά, κύριε, ἀπάντησε ὁ μικρός νέγρος.

— Δέν ἔχεις ἐδῶ κηδεμόνα;...

— Ναί, ὁ πατέρας μου πληρώνει κάποιον γιά νά μέ κηδεμονεύῃ... Καί αὐτός δέν ἔρχεται καθόλου νά μέ βγάλῃ ἔξω...

— Ἄ! ἔκανε πάλι ὁ Μερλούς.

Καί διευθύνθηκε πρὸς τόν μικρό Περρέ, πού φάνηκε σάν νά τρομάζῃ ἀπό τό ζύγωμά του. Ἴόν κύτταξε κι' αὐτόν μιὰ στιγμή, μά δέν του εἶπε λέξι. Ο Μερλούς ἦταν πληροφορημένος γι' αὐτόν. Εἶχε δεῖ τῆ μητέρα του στό λύκειο μαζί μέ τούς φίλους της πού τῆ συνώδευαν.

Ἐπειτα ἄρχισε νά κυττάζῃ τόν Γκάρσια πού ἦταν ντυμένος στά μαῦρα.

— Ποῖός σέ κηδεμονεύει ἔσένα; τόν ρώτησε.

— Ἡ θεία μου, κύριε.

— Δέν θάρθῃ νά σέ πάρῃ γιά τίς διακοπές;

— Ὁχι, κύριε, γιατί λέει πώς κάνω μεγάλη φασαρία στό σπίτι.

Ο Μερλούς διευθύνθηκε πρὸς τό θάθος του ἀναγνωστηρίου. Τὰ ράμφη του γκαζιού σφύριζαν πάντοτε πένθιμα. Οἱ μικροί δέν τολμοῦσαν νά γυρίσουν τὰ κεφάλια τους γιά νά τόν δοῦν... Μά τόν ἄκουσαν νά βγάλῃ μιὰ σειρά ἀπό φριχτά μουγκρητά, σάν νά ἦταν ἀγανακτισμένος...

Ἡ πόρτα ἀνοίξε τῆ στιγμή ἐκείνη κι' ὁ Βιλλεποντόν ἀνασκίρτησε. Μά δέν ἦταν ὁ θυρωρός. Ήταν ὁ κ. Σερνέν ὁ ἐπιστάτης τῶν Ἐσωτερικῶν, ὁ ποῖος εἶχε σειρά νά ἐπιθλέψῃ τό ὑπνωτήριο ἐκείνη τῆ νύχτα.

Ήταν ἕνας ἄντρας ψηλός, νέος κι' ἀδύνατος. Εἶχε τὰ μάτια του κόκκινα. Διευθύνθηκε εὐγενικά πρὸς τόν Μερλούς καί του ἔδειξε ἕνα τηλεγράφημα.

Τό τηλεγράφημα αὐτό ἔγραφε γιά τόν πατέρα του κ. Σερνέν πού ἦταν πολύ ἄρρωστος. Ἴσως μάλιστα καί νά πέθαινε. Ἐπρεπε λοιπὸν ὁ κ. Σερνέν νά ξαναγυρίσῃ στό σπίτι του μέ κάθε θυσία. Ἐτσι δέν θάμνε κανένας γιά νά ἐπιθλέψῃ τό ὑπνωτήριο, ἀφοῦ ὄλοι οἱ ἄλλοι ἐπιστάτες εἶχαν φύγει γιά τίς διακοπές. Κι' ἂν ακόμα ὁ Μερλούς δέν ἤθελε νά τόν ἀντικαταστήσῃ, ὁ κ. Σερνέν θά ἔφευγε ὀπωσδήποτε, μά θά τόν ἔδιωχναν ἀπό τό σχολείο. Ἐνῶ ἂν ὁ Μερλούς δεχόταν νά τόν ἀντικαταστήσῃ, ὁ Σερνέν θά ἐπέβλεπε τὰ παιδιά στό ἐστιατόριο, ἐνῶ ὁ Μερλούς θά πήγαινε νά φάῃ...

— Ὁλ' αὐτά, ὁ Σερνέν: τὰ ἔλεγε μέ φωνή κλαψιάρικη...

— Καλά, του ἀπάντησε ξερά ὁ Μερλούς.

Καί, καθὼς ὁ Σερνέν θέλησε νά τόν εὐχαριστήσῃ, μέ φωνή πνιγμένη ἀπό συγκίνηση, ὁ Μερλούς του φώναξε μέ φωνή τρομερή:

— Ἀδειασέ μου τῆ γωνιά.

Καί ὁ Σερνέν του ἀδειασε τῆ γωνιά...

Τότε ὁ Μερλούς γύρισε πρὸς τούς ἔξη μικροὺς ἐγκαταλελειμμένους καί τούς φώναξε:

— Ἄ! δέν θά κάνετε διακοπές ἐσεῖς... Δέν θά πᾶτε στά σπίτια σας... Χμ!... Πολύ καλά, παλληκάρια μου... Περίφημα, παλληκάρια μου... ὦ! ὦ! Χώ! Χώ!... Περίφημα!... Περίφημα!... Ἐγὼ θά ἐπιθλέψω τό ὑπνωτήριο ἀπόψε...

Ἐνα δάκρυ σ' ἀλήθεια ὑπέροχο κυλάει ἀπ' τό μοναδικό του μάτι.

... ξέσπασε σ' ένα φριχτό γέλιο, ενώ μια φλόγα χοροπηδούσε μέσα στο φριχτό του μάτι...

Στις έφτά ή ώρα, ο έπιστάτης κ. Σερνέν πήγε να πάρη τους έφτά μαυράδες που δέν θά έκαναν διακοπές. Τους έβαλε σέ δυο γυροφόρους... ενώ ο Μερλούς βγήκε για να φάη στην πόλι, αυτός του έβηγε στο έστιατόριο.

Στη στροφή των διαδρόμων, ο Βιλλεποντόν περίμενε πάντα να δη να προβάλλη ή μητέρα του.

Το έστιατόριο φαινόταν άπέραντο εκείνο το θράδυ. Έξ αιτίας του άμπαζούρ τής κρεμαστής λάμπας του γκαζιού, δέν φαινόταν οί τοίχοι του. Πιο πέρα από τόν κύκλο του φωτός που έπεφτε επάνω στο τραπέζι, δέν διέκρινε κανείς τίποτε. Πυκνό και ψυχρό σκοτάδι έζωνε τόν σιωπηλό και μελαγχολικό όμιλο των μαθητών.

Στα μονάχα γκαρσόνι είχε μείνει για να τούς σερβίρη. Φορούσε το κυριακάτικο κοστούμι του, ένα κοστούμι άγορασμένο έτοιμο που του έρχόταν στενό. Το πρόσωπό του ήταν κόκκινο, γιατί ο γιακάς του τόν έσφιγγε. Σερβίρισε τή σούπα, κρατώντας τή σουπιέρα στην άκρη των δαχτύλων του από φόβο μήπως λερωθή. "Ήτανε κρύα και γέμιζε πάχος τα δόντια.

Ο κ. Σερνέν δέν φαινόταν. Τόν άκουγαν μόνο που έκοβε θόλτες στο σκοτάδι με θήμα κανονικό και, κάθε τόσο, παρουσιαζόταν ξαφνικά στον κύκλο του φωτός με το γκρίζο του επανωφόρι και τα μαύρα του γυαλιά.

Το γκαρσόνι ήταν άνυπόμονο. Σίγουρα θά τόν περιμέναν έξω. Γι' αυτό, έξαφνα, ενώ ο κ. Σερνέν βρισκόταν στο σκοτάδι, έφερε όλα τα πιάτα μαζί και κατόπιν το έσκασε, άθόρυβα, κρατώντας στο χέρι του τήν πράσινη ρεπούμπλικά του.

"Όλα τα φαγητά ήσαν έτοιμα στο τραπέζι. Και οί μικροί έφαγαν σιωπηλοί τς σπανακόρυζό τους, μια φέτα τριανταφυλλένιο κρέας, κι' άκόμα φρούτο και γλύκισμα, γιατί ήσαν παραμονή Χριστουγέννων.

Από το έστιατόριο ο κ. Σερνέν τούς ώδήγησε στο ύπνωτήριο.

Η αιθουσα αυτή ήταν άπέρανη. Είχε πενήντα κρεβάτια...

Λόγω των διακοπών, τα είχαν ξεστρώσει όλα. Τους είχαν βγάλει τις κουβέρτες και τα σεντόνια και φαινόταν τώρα το πανί των στρωμάτων με τις μεγάλες γαλάζιες ρίγες, πράγμα που έδινε τήν ιδέα μετακομίσεως. Τα έξη κρεβάτια των μικρών που θά έμεναν, ξαναστρώθηκαν γρήγορα από έναν ύπηρετάκο που θιαζόταν κι' αυτός να φύγη κι' επειδή ο καθένας θά κοιμόταν στο κρεβάτι του, τα έξη παιδιά σκορπίσθηκαν στις τέσσερες γωνίες του θαλάμου. Σιωπηλά, γδύθηκαν, ενώ ο κ. Σερνέν έκυθε βόλιες με τα χέρια πίσω από τις πλάτες, και γλύστρησαν τρεμουλιάζοντας μέσα στα σεντόνια τους που ήσαν τόσο κρύα, ώστε φαινότουσαν σαν μουσκεμένα...

Κατά τις όχτώ και μισή το θήμα του Μερλούς άκούστηκε στή σάλα.

Μήπως ο κ. Σερνέν βγήκε έξω. Τους άκουσαν ν' αλλάζουν μερικά λόγια στον αντίθλαμο και κατόπιν ο μονόφθαλμος γύρισε μπήκε μέσα. Ήταν τυλιγμένος ως τ' αυτιά μέσα στο κασάκι του και φαίνεται πως απ' το κρύο είχε προσθέσει κάποιο ρούχο άκόμα, γιατί φαινόταν πολύ πιο παχύς τώρα και πιο φριχτός. Πήγε κατ' ευθείαν στο κρεβάτι του που το σκέπαζαν κι' από τις τέσσερες μεριές μακρές άσπρες κουρτίνες κρεμασμένες στο ταβάνι. Έξαφανίσθηκε εκεί μέσα και τόν άκουσαν ν' άκουσάνη δυνατά.

Ο Βιλλεποντόν, μέσα στο κρεβάτι του, με τα ύγρα σεντόνια, τρεμούλιαζε από το κρύο κι' από το φόβο. Οί δυο μικροί Άνναμίτες που είχαν τραθήξει τις κουβέρτες τους με όλη τους τή δύναμη, δέν φαινότουσαν καθόλου κάτω απ' αυτές. Ο Μακόμπο, με το κεφάλι του τυλιγμένο στην πελερίνα του, είχε καρφώσει τα μεγάλα του μάτια στο ταβάνι. "Όσο για τόν μικρό Περρέ, αυτός κύτταζε διαδοχικά τα κρεβάτια των συντρόφων του και έπειτα το κρεβάτι του Μερλούς. "Ενας άόρισος φόβος του πίε-

ζε το στήθος.

"Έξαφνα ο Μερλούς παραμέρισε τις κουρτίνες και βγήκε από το κρεβάτι του. Είχε βγάλει το επανωφόρι του, το σακκάκι του, το γιλέκο του, το καπέλλο του. Είχε άνασηκώσει στα μαλλιαρά χέρια του τα μανίκια του πουκαμισού του. Με το ένα χέρι κρατούσε μια θουρτίτσα των δοντιών. Με το άλλο μια πετσέτα. Τράβηξε προς το λαβομένο και άρχισε να καθαρίζει τα δόντια του.

Τι θόρυβο που έκανε!... Πώς μούγκριζε, πως έφτυνε, πως άκούγόνταν το νερό καθώς έκανε γαργάρα στο στόμα του...

"Έπειτα πήγε και στάθηκε στή μέση του θαλάμου και με φωνή σκληρή και δυνατή, είπε:

—Και τώρα, προσπαθήστε να κοιμηθήτε... Άκούτε; Να κοιμηθήτε!... Και χωρίς φως, έ ;

Και έσβυσε το ηλεκτρικό. Δέν άφησε καν άναμμένο ούτε το γαλάζιο λαμπτήρα που χρησίμευε για τή νύχτα και που το γλυκό φως του διέλυε τούς εφιάλτες, όταν τα παιδιά ξυπνούσαν άναπηδώντας.

Πασπατεύοντας στο σκοτάδι, ξαναγύρισε στο κρεβάτι του. Έπειτα έτριψε τα χέρια του δυνατά κι' ενώ τα ελατήρια του σσιμι έτριζαν κάτω από το βάρος του τεράστιου κορμιού του, τα έξη παιδιά τόν άκουσαν να γελάη, μ' ένα γέλιο θολό και τσακισμένο...

Η ώρα είναι έξη και μισή το πρωί. "Ενα χλωμό φως μπαίνει μέσα από τα καταχνιασμένα τζάμια. Το ύπνωτήριο είναι σιωπηλό και οί έξη μικροί έσωτερικοί που θά κάμουν Χριστούγεννα στο Λύκειο, κοιμούνται βαθειά. Ο ύπνος άργησε να τούς έρθη. Και τώρα δέν θέλει πια να τούς αφήση... "Έξη και μισή. "Ωρα του έγερτηρίου. Το κουδούνι σε λίγο θ' άκουστή.

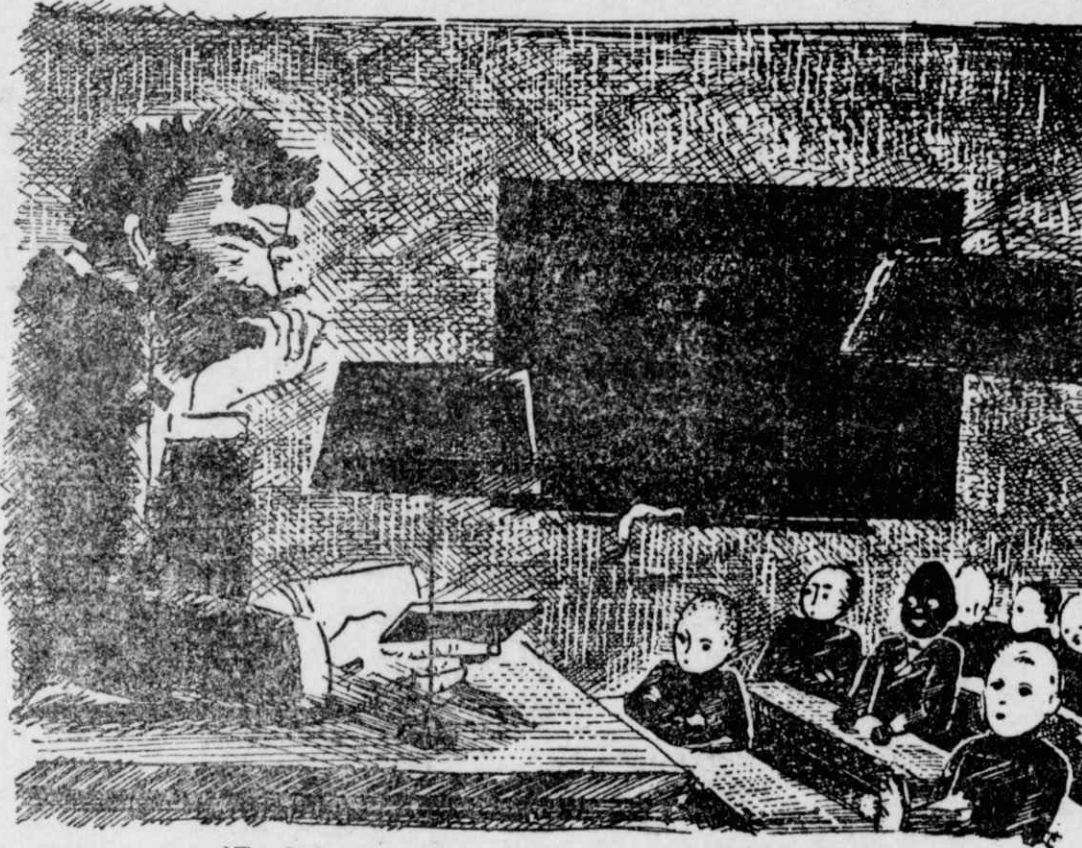
Ο Μερλούς, μέσα στο κρεβάτι του, με τις μακρές κουρτίνες, είναι κιόλας έτοιμος. Χωρίς θόρυβο, χωρίς μια άνάσα έχει φορέσει τα ρούχα του και το επανωφόρι του. Μά τώρα είναι άπασχολημένος με μια παράδοση δουλειά... Με τήν μύτη του σουγιά του, άνοίγει μια τρύπα στην κουρτίνα που είναι άριστερά του... "Έπειτα στή δεξιά κουρτίνα... Κάνει από κάθε μεριά μια τρύπα στο ύψος των ματιών του. "Έπειτα ξανακλείνει το σουγιά του και κάθεται στο κρεβάτι του.

"Έξαφνα, το κουδούνι άκούγεται από το θάθος των ήχηρων διαδρόμων. Και ο Μερλούς με φωνή τρομερή φωνάζει: —Απάνω όλοι. "Αναπηδώντας, οί μικροί ξυπνάνε. —Απάνω! φωνάζει πάλι ο Μερλούς. "Απάνω όλοι! Και ή φωνή του άντηχεί άπειλητική. Ο μικρός Περρέ πετάει τις κουβέρτες του. Κάθεται μια στιγμή στο κρεβάτι του κι' έπειτα πηδάει στον τάπητα. Είναι άξιολύπητος με το μεγάλο ξανθό του κεφάλι, με το κοντό του πουκάμισο και τα αδύνατα πόδια του. Άνοίγει τώρα καλά τα μάτια του μά, καθώς κάνει να σκύψη για να πάρη τα παπούτσια του, άπομένει άπολιθωμένος : μέσα στα παπούτσια του βλέπει παράδοξα πράγματα, ένα διαβολάκο με γένεια που ξεπετιέται από ένα κουτί, μια σβούρα μαύρη με κόκκινο γύρο, μια σακκουλίτσα καραμέλλες. Τ' άγγίζει, τ' άψαχουλεύει, όλ' αυτά γοητευμένος σαν να μην πιστεύη στα μάτια του. Σηκώνεται με τούς θησαυρούς του στο χέρι... Θέλει να τούς δείξη από μακριά στον Μακόμπο...

Μά βλέπει πως κ' οί άλλοι κάνουν το ίδιο μ' αυτόν. Ο Μακόμπο κυττάζει με κατάπληξι μέσα στα παπούτσια του διάφορα ώραία παιχνίδια κι' ένα κουτί σοκολάτα. Ο Βιλλεποντόν ένα χρυσόδετο βιβλίο με χρωματιστές εικόνες και μια σακκουλίτσα κάστανα γκλασέ. Ο μικρός Γκάρσια ένα τόπι κι' ένα καραγκιόζη κ' οί δυο Άνναμίτες δείχνουν μ' ένα γέλιο που κάνει να χάνωνται τα μάτια τους, ένα σωρό μολυβένια στρατιωτάκια και μια σακκούλα σβώλους.

Και ο Μερλούς τί κάνει; Είναι κι' αυτός άπασχολημένος... "Έχει κολλήσει το μάτι του στην τρύπα που άνοιξε στην κουρτίνα...

(Συνέχεια εις τήν σελίδα 44).

"Εκεί άπάνω, στην έδρα, καθόταν ο Μερλούι.

ΤΙ ΕΙΝΕ Η ΩΜΟΡΦΙΑ ;

(Συνέχεια εκ τής σελίδος 31)

μπορεί να επιθυμήσει μία γυναίκα.

Τό ίδιο συνέβη και με τη Λουκρητία Βυργία. "Όταν ήταν πολύ νέα, δέν ενέπνεε μεγάλα πάθη. "Επειτα όμως, όσο περνούσαν τὰ χρόνια, οί άνδρες τήν έρωτευόντουσαν με μία τρέλλα που άφηφούσε κι' αυτόν άκόμα τόν θάνατο.

Επίσης, βλέπουμε ότι και οί ώριμοι άνδρες, όπως συμβαίνει με τίς ώριμες γυναίκες άγαπουν με πάθος μικρά κορίτσια.

Ο "Ιψεν ήταν τρελλά έρωτευμένος με ένα κοριτσάκι δεκατριών χρόνων, με τό όποιο είχε μία τακτική άλληλογραφία.

Τό ρεκόρ δέ άνήκε στην πασιγνωστη Βεατρίκη που τήν έρωτεύθηκε ο Δάντης σέ ηλικία έννέα χρόνων.

Αντιθέτως, ή "Ιωσηφίνα ντε Μπωαρναί, ήταν άρκετά ώριμη, όταν τήν έρωτεύθηκε ο Ναπολέων και, μά τήν άλήθεια, δέν ήταν διόλου ώμορφη, άφου άλλωστε όλος ο κόσμος στην αύλή τήν έλεγε «νόστιμη άσκημη»!...

Κι' ώστόσο, μόνον αύτήν άγάπησε παράφορα ο Ναπολέων, μόνο σ' αύτήν έγραφε φλογερά έρωτικά γράμματα, μόνο αύτήν συλλογιζόταν στίς έκστρατείες του και στίς μάχες...

Η περηφημότερη όμως γόησσα είνε άναμφισβητήτως ή Μεγάλη Αικατερίνη τής Ρωσίας, που διατηρούσε τήν επικίνδυνη γοητεία της κι' όταν άκόμα είχε περάσει τή δεύτερη νεότητα. Χωρίς δέ να είμαστε ύποχρεωμένοι να πηγαίνουμε μακριά, μπορούμε ν' αναφέρουμε και τή διάσημο Γαλλίδα συγγραφέα Ζύπ, μία γηραιά άριστοκράτισσα, που έλάμβανε φλογερά γράμματα από ένα σωρό εφήβους και νέους.

—Δέν ύπάρχει λοιπόν ηλικία για τίς ώμορφες και για αυτό άκριβώς, όπως αναφέρει ο "Αγγλος έξερευνητής Ε. Πήρσον, που μόλις γύρισε από τόν Πόλο, ή μίς Χίρτελαντ, μία «ώραία» Λαπωνίς, που έκλεισε έδω και λίγες ήμέρες τὰ έκατό χρόνια της, καθεται κάθε ήμέρα που έχει ήλιο, μπροστά στην καλύβη της, περιμένοντας τόν άνδρα που θά τήν άγαπήσει και θά τήν παντρευτή.

—Αύτήν τήν έλπίδα, λέει ή μίς Χίρτελαντ, έμεις ή γυναίκες τήν έγκαταλείπουμε μονάχα, όταν μάς κλείσει ο θάνατος τὰ μάτια...

Κι' άλήθεια ή παράξενη αύτή Λαπωνίς δέν έχει άδικο.

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΗΣ ΤΡΕΛΛΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ

(Συνέχεια εκ τής σελίδος 12)

άρκετά δυνατό, σηκώθηκε και χωρίς καν να πάη για να πη ένα «χαίρε» στον τάφο τής Λιλής που τὰ λουλούδια του ήταν άκόμα φρέσκα, πήρε τό πρώτο τραίνο για τήν έπαρχία στην όποία θρισκόταν τό άσυλο, όπου μεγάλωνε ή άνάπηρη κόρη της...

Η Ζαμπώ ζή τώρα εκεί κάτω, στην έπαρχία, σ' ένα παληό άρχοντικό, μαζί με τό παιδί της που τό ξαναπήρε απ' τίς καλές άδελφές, ή όποιες τό μεγάλωσαν, και μαζί με τήν πιστή της ύπηρετρια ή όποία τήν άκολουθήσει εκεί.

Η μικρούλα καχεκτική, δέν είνε καθόλου πιό κουτή από τ' άλλα παιδάκια τής ηλικίας της. Είνε τρυφερή και στοργική με μία τρυφερότητα γεμάτη πάθος κι' όρμη για τή μητέρα της που άργά κι' άνέλπιστα, ήρθε να ζεστάνη τό κρύο τής καρδιάς της.

Η Ζαμπώ με μία συγκινητική έπιμονή στίς παληές ιδιοτροπίες της, ντύνει σαν τόν έαυτό της αυτό τό φτωχό παραμορφωμένο κερμάκι που ή κομψότης τό κάνει άκόμα πιό κωμικό... Ψυγίτινιν μαζί περίπατο στους σιωπηλούς δρόμους τής μικρής έπαρχιακής πόλεως. Μαζύ πηγαίνουν στην έκκλησία, μαζύ στην έξοχή, μαζύ στα θέατρα, όταν κανέναν περαστικό θίασος παίζει τόν «Αρχισιδηρουργό» ή τή «Μινιόν».

Μέσα σέ μία στιγμή, ή Ζαμπώ έγκατέλειψε όλη της τήν περασμένη ζωή.

Πούλησε τό μέγαρό της στο Πασού, πούλησε τ' άλογά της, πούλησε τὰ έπιπλά της... και τὰ χρήματα που εισέπραξε φτάνουν και παραφτάνουν για να έξασφαλίσουν κάθε άνει σ' αύτήν κα' στην κόρη της στην τωρινή τους ζωή.

Ασφαλώς δέ ή Ζαμπώ θά ζούσε τώρα τρισευτυχισμένη αν μια συνεχής άγωνία δέν θασάνιζε τήν μητρική της στοργή: ή κόρη της είνε πολύ λεπτή, έχει δυνατούς πονοκεφάλους και συχνές λιποθυμίες.

Σ' αυτές τίς στιγμές, ή φτωχή μητέρα, τρελλή από άνησυχία, έπιδέρει πάλι τίς άγωνίες που γνώρισε κατά τήν άρρώστεια τής Λιλής...

Κι' έχει γίνει ο τρόμος της κ' ή μονομανία της, ή σκέψις μήπως δει καμμιά μέρα να σβύνη ή μικρή κι' άθέβαιη φλόγα που θερμαίνει τήν καρδιά της.

... ..
"Ω! πόσο θλιβερό είνε τό μεγάλο έπαρχιακό σπίτι, στο όποιο έχει καταφύγει ή Ζαμπώ, ή παληά τρελλή γυναίκα του έρωτος...

Μαζύ μ' αύτή και τήν κόρη της, κατοικούν εκεί μέσα ή Τρέλλα κι' ο θάνατος.

Η πρώτη παραμονεύει τή μητέρα κι' ο δεύτερος τήν κόρη.

ΠΩΣ ΠΕΘΑΝΕ Ο ΠΛΟΣ

(Συνέχεια εκ τής σελίδος 13)

άπό μέρα σέ μέρα, ότι τό χρώμα του γινότανε κίτρινο, ότι δέν είχε πειά όρεξι, ότι ένα τίποτε τόν έξερέθιζε... Μία Κυριακή άρνήθηκε να πάη στον κινηματογράφο και πέρασε όλο τό άπόγευμα, άκουμπισμένος στο παράθυρο, χωρίς να λήη λέξι.

Τήν έπομένη για πρώτη φορά πήγε στο γραφείο του άργά. Έφθασε μάλιστα σέ τέτοιο σημείο ύπηρεσιακής άταξίας τήν ήμέρα εκείνη, ώστε να καπνίσει, κρυμμένος στη σοφίτα. Αφου κάπνισε ένα σιγαρέττο, κάπνισε και δεύτερο, συλλογιζόμενος πάντα τό ίδιο πράγμα: "Όχι, όχι, χίλιες φορές όχι! Δέν θά φορούσε μπλούζα!... Προτιμούσε να ζητιανέψη τό ψωμί του παρά να... έξευτελιστή σ' αυτό τό σημείο...

Και ο Πλός άπελπίστηκε έντελώς...

Έγινε πιό σκυθρωπός άκόμα. Η καθυστερήσεις του στο γραφείο έγιναν πιό συχνές και πιό μεγάλες και χωρίς να γίνει τόσο τολμηρός, ώστε να καπνίσει στα φανερά, δέν στενοχωριόταν καθόλου ν' ανεβαινή στη σοφίτα κάθε φορά που του έρχόταν ή όρεξι να στρίψει ένα τσιγαράκι.

Ο άρχαιοφύλαξ πρόσεξε ότι ο ύπάλληλος του είχε άρχισει να παραμελή τὰ καθήκοντά του, μά δέν ειπε τίποτε γιατί κι' ο δικός του ζήλος είχε χαλαρώσει. Είχε άλλωστε παντρευτή τίς ήμέρες εκείνες και περνούσε τόν μήνα του μέλιτος. Επί πλέον ο ύπολοχαγός Πλός του είχε γίνει τώρα συμπαθητικός. Ήταν μάλιστα περήφανος που είχε ένα καλό ύπάλληλο με τόσο κυλό παρυσιαστικό.

Όσο για τήν κ. Πλός αύτή του κάκου είχε άνοιξει τὰ μάτια της. Δέν μπόρεσε να δη παρά ένα μόνο πράγμα: "Ότι ο άνδρας της είχε πάρει άσχημο δρόμο.

Και πράγματι, ο ύπολοχαγός Πλός είχε άρχισει να πίνη. Δέν μεθούσε βέβαια μά, αυτός που δέν έπινε ως τότε παρά μόνο γάλα, εύχαριστιόταν τώρα στο άψέντι.

Ένα άπόγευμα, καθώς ο ύπολοχαγός Πλός μετακινούσε μερικές κάσες στα άρχεία, λέρωσε τό σακκάκι του. Και όχι μόνο τό λέρωσε, αλλά και τό ξέσκισε.

Αφήνοντας τήν κάσσα που κρατούσε καταγής, κύτταξε τήν καταστροφή, μανιασμένος έναντιόν του έαυτού και έναντιόν όλων, όταν έξαφνα ο άρχαιοφύλαξ μπήκε μέσα, ειδη τό πάθημά του και φώναξε:

—Γιατί διάβολε δέν φοράς μια μπλούζα;

Ο Πλός έγινε κατακόκκινος, κίτρινος και κατόπιν βιολέ. Επί μερικές στιγμές πνιγόταν. Τέλος, ξαναβρίσκοντας τή φωνή του, φώναξε:

—Είμαι ύπάλληλος, κύριε... Μάλιστα!... Μά δέν θά γίνω ποτέ χαμάλης!

Και βγήκε έξω, αφήνοντας τόν άρχαιοφύλακα, άφωνο από τήν κατάπληξι του.

Κανείς δέν έμαθε ποτέ πώς ο ύπολοχαγός Πλός ξαναγύρισε εκείνο τό βράδυ στο σπίτι του. Έπεσε άμέσως στο κρεβάτι και τήν ίδια νύχτα πέθανε. «Δέν έγινε ποτέ γνωστό από τί, έλεγε άργότερα ή γυναίκα του. Δέν είχε τίποτε, έκτός από τό ότι ή δουλειά του γραφείου δέν ταίριαζε στην αξιοπρέπειά του. Μά δέν ήθελε να καθεται με σταυρωμένα χέρια, αν και θά μπορούσαμε με τή σύνταξι του και με τίς οικονομίες μας, να τὰ θυάλομε πολύ καλά πέρα... Ήταν, βλέπετε, φιλότιμος άνθρωπος!...»

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ

(Συνέχεια εκ τής σελίδος 41)

άρχισε να γράφη μυθιστορήματα, τὰ όποία έξέταζαν διάφορα ζητήματα σχετικά με τή θρησκεία, τήν κοινωνία και τήν οικογένεια και τὰ όποία οί δικοί του θεωρούσαν ως επαναστατικά. Πολλοί μάλιστα από τούς συγγενείς του — φανατικοί θρησκομανείς — μάλλωσαν από τότε για πάντα μαζί του, γιατί τὰ μυθιστορήματα ήταν γι' αυτούς έργα του διαβόλου!

Τελευταία έπιζώσα από τούς άδυσώπητους αυτούς συγγενείς του Μπουρζέ, ήταν μία έπαρχιώτισσα πλουσία εξαδέλφη του, τής όποίας ήταν ο μοναδικός κληρονόμος. Μά όταν εκείνη πέθανε στα 1905, όχι μόνο δέν άφησε πεντάρα στον μυθιστοριογράφο, αλλά είχε γράψει στην διαθήκη της κι' ένα σωρό άυστηρές μομφές για τόν «σατανικό Πώλ», όπως τόν έλεγε.

Ο ΜΕΡΛΟΥΣ

(Συνέχεια εκ τής σελίδος 24)

Κυττάζει τόν μικρό Περρέ και τούς δυο Άνναμίτες... Έπειτα γυρίζει άπότομα από τήν άλλη μεριά κι' από τήν άλλη τρύπα, κυττάζει τόν Βιλλεποντόν, τόν Γκάρσια και τόν Μακόμπο...

Δέν λέει ούτε λέξι. Μά γελάει σιωπηλά, γελάει με όλους τούς τεράστιους ώμους του, γελάει μέσα στα γένηα του, γελάει τόσο, ώστε στο τέλος του συμβαίνει κάτι παράδοξο: ένα δάκρυ, μεγάλο κι' ώραίο, καθαρό και λαμπρό, ένα δάκρυ σ' άλήθεια ύπέροχο, κυλάει από τό μοναδικό μάτι και πέφτει στη γκριζα γενειάδα του...